

Megjelen minden második napon
kedd, csütörtök és szombat este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Sátoralja-Ujhely, főtér 9. szám.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Prób hirdetéseknek minden garmond szó
4 fill., vastagabb betűkkel 8 fill.

Nyilttérben minden garmond sor 30 fill.

ZEMPLÉN

POLITIKAI HIRLAP.

ifj. Meczner Gyula
főszerkesztő.

dr. Szirmay István
felelős szerkesztő.

Előfizetési ára:

Egész évre 12 korona, félévre 6 kor,
negyedévre 3 kor.
— Egyes szám ára 8 fillér. —

Hirdetési díj:

Hivatalos hirdetéseknek minden szó után
2 fill. Petit betűnél nagyobb, avagy disz-
betűkkel, vagy kerettel ellátott hirdetések
termérték szerint egy négyszög centim.
után 6 fill. — Állandó hirdetéseknek ár
kedvezmény.

A gazdasági egyesületről.

— Cikksorozat. —

Írta: Dr. Szmeccsányi Béla.

Nézetem szerint biztosítani kell azt is, hogy a gazdasági egyesület állandóan szolgálja a gazdaközönség érdekeit s ne csak a ritka időközökben tartott gyűléseken válják az érdeklődő gazdaközönségnek hozzáférhetővé. Javaslataim közül ez az egy, mely némi pénz-áldozatokat is követel. Azon célt ugyanis, hogy az egyesület állandóan rendelkezésre álló organuma legyen a gazdaközönségnek, három intézkedés útján érhetnők el: ha először gondoskodunk egy tágas irodahelyiségről, melyben minden helyet talál, mi az egyesület elméleti szakkörébe vág, másodsor, ha a titkár jelenlegi teendői részétől, különösen vidéki kiküldetéseitől felmentjük, vagy egy intelligens írnok személyében méltó helyetteséről gondoskodunk, végre pedig, ha az egyesület irodáját meghatározott hivatalos órákban a gazdaközönség számára állandóan nyitva tartjuk s gondoskodunk, hogy ott az érdeklődő gazda minden, az egyesület körébe utalt ügyről állandóan pontos felvilágosítást nyerhessen.

Tágas irodahelyiség kibérlése akadályokba nem ütközik, ha a fokozott érdeklődés a tagok számát s közvetve a bevételeket szaporítván, a szükséges pénzügyi rendelkezésre álland. Fontosabb azonban azon kérdés, hogy e helyiség mily szükséges tudományos, elméleti s gyakorlati munkaanyagot rejtsen négy fala között.

Az egyesület irodahelyiségében, nézetem szerint, a megye mezőgazdaságának statisztikai adatai (évnegyedenként betérjesztett jelentések alapján) áttekinthető formában nyilvántartandók; a munkakereslet és munkakinálat különböző irányainak itt kell egy csomóba összefutni, sőt e megfigyelést még a gazdasági cselédek eloszlására is ki kell terjeszteni; a terményárakra nézve pontos, közvetlen tőzsdei értesülésekkel kell birni; a közgazdasági és mezőgazdasági irodalom minden jelentékenyebb termékének rendszeres kölcsönkönyvtár alakjában kell itt a tagok számára berendezve lenni; a terménykereslet és terménykinálat nyilvántartása is szerfelett fontos. Ez utóbbi eszmét inkább a kereskedő világ érdeklődésének felkeltésére s hasznos bevonására, mint az egyelőre ki nem küszöbölhető közvetítő kereskedelem kizárására óhajtom itt felhasználni. Új gépek és kölcsöngépek beszer-

zési forrásairól is kell, hogy az érdeklődők az egyesület irodájában felvilágosítást nyerjenek; bérbeadandó s eladó birtokok is bejelentendők az egyesületnek. Felvilágosítást kell itt nyerni továbbá a biztosító társulatok különböző ár-szabásai, a hitelintézetek váltó- s jelzálogkölcsön kamatlábai felől is; a mezőgazdaságot érdeklő összes törvények, rendeletek, szabályok, döntvények nyilvántartandók; cselédlakások, pincék, gyümölcsházak, magtárak, dohánypajták legcélsebb építési tervéi is beszerzendők. Még sok más, ide vonatkozó, fontos tárgyat említhetnék, melyeknek azonban egyenkénti felsorolásától a tisztelt olvasót akarom megkímélni.

Természetes, hogy ily nagyobb szabású berendezkedés nemcsak egy tágas, kényelmes irodahelyiséget, hanem egy egész embert is igényel, ki kizárólag ezzel foglalkozik. Ezért szükséges feltétlenül, hogy a titkár mostani teendői egy része alul felmentessék s vlszont más fontos teendők jogkörébe utaltassanak.

A következő pontban éppen a titkári teendőket akarom megfigyelés tárgyává tenni.

Ma az állapot, hogy a gazdasági egyesületnek alapszabály által meghatározott teendőit mind a titkár végzi, mert a közgyűlésen, de különösen a választmányi üléseken csupán néhány fontosabb tárgy kerül vita alá, a többitől a titkár, mint utólagos jóváhagyás reményében elintéztetkekről referál, vagy felolvass egy munkaprogramot, melyet a választmány és közgyűlés általánosságban elfogad, azonban e program effectuálása esetről-esetre a titkár feladata, miről később ismét a biztos jóváhagyás kilátásával teszi meg utólag jelentését az egyesület plénumának. Ezenkívül gyakran kell a titkárnak vidékre kimenni előadásokat tartani, tanfolyamokat ellenőrizni, mintagazdaságokat felülvizsgálni, gazdasági ünnepélyeken, árpavásárokon, az O. M. G. E. gyűlésein, géppróbáknál jelen lenni, állatkiállításokon, szomszéd vármegyék ünnepségein képviselni az egyesületet s mi fő, last not least, azt egyesület összes pénzforgalmáról (mely amilyen csekély, oly sok dolgot ad) elszámol s az összes könyveket vezeti. Ezekon kívül még a szénkének kilonkénti szétosztásától kezdve a bucsuzó miniszternek szóló válaszfelirat megszerkesztéséig ezer apró teendője van a titkárnak.

Mindezt végzi e titkár egy ír-nokkal, kinek azonban intelligenciája rendszerint nem olyan, hogy

a titkár felelősségteljes állásában érdemleges ügyek elintézésénél helyettesíthesse. Nem lehet, hogy a legnagyobb megerőltetés dacára a titkár mind e teendőknek helyesen megfelelhessen s nem lehet, hogy egy széles alapokra tervezett egyesület teendőinek nagy részét, egy munkával túlterhelt egyén sikeresen vezethesse, holott éppen az egyesület főfeladata, hogy eszmecsere, sokaknak kifejecegetett nézete alapján döntsön a mezőgazdaság fontos kérdéseit felett.

Ez állapoton változtatni kell, mert e rendszer fenntartása az ügyek hatályos elintézésének, minden nagyszabású gazdasági akciónak a kerékkötője.

A titkár teendői nézetem szerint következőképp módosítandók.

Legyen feladata a titkárnak a beérkezett ügydarabokat átvenni, beiktatni, az iktatókönyvről rendes regisztert készíteni, hogy bármely ügydarab, bármikor, összes mellék- okmányaival együtt kiemelhető legyen; a beérkezett szakmunkákról s könyvekről pontos katalógust vezetni, azokat a nevek bejegyzése s ellennyugta ellenében a jelentkező egyleti tagoknak használatra kiadni; az irattárban a fontosabb tárgyakban beérkezett véleményeket, rendeleteket, döntvényeket, statisztikai adatokat mind egy dossier alá csoportosítani, hogy felmerült kérdés esetén, egyesek, a választmány, vagy a közgyűlés gyors bepillantást nyerhessen az ügynek jogi-, tényleges állapotába s előzményeibe. Vezesse a titkár az összes számadásokat s ezzel kapcsolatban az egyesület által kiszolgált gazdasági cikkek könyveit. Ez maga oly munkakör, mely munkaerejének nagy részét igénybe veszi. A közgyűléseken, választmányi s szakosztályi üléseken a jegyzői teendőket lássa el, intézze el a folyó levelezéseket, vidékről beérkezett kérdésekre válaszoljon, teljesítse a megrendeléseket; szerkessze a „Gazdasági Értesítőt“, mely azonban nagyobb terjedelemben szerkesztendő, hogy ne csupán az ülések jegyzőkönyveinek közzétételére s hirdetések közlésére szorítkozzék, de helyet adjon a vármegye területén keletkezett s arra vonatkozó közgazdasági s mezőgazdasági irodalmi termékeknek is, s röviden regisztrálja az országos köz- és mezőgazdasági művek kivonatát, amennyiben azok a vármegyénk érdekeit érintik, vagy egy megindítandó gazdasági mozgalom alapját képezik. Gyűjtse össze és szedje rendbe a vidékről beérkezett statisztikai adatokat s azokat mindenki által könnyen áttekinthető alakban tábláza-

tokban állítsa össze, a fontosabbakat az irodahelyiségben közszemlére tegye ki; beszerzett értesülések alapján minden mezőgazdasági kereslet s kínálat viszonyát, az ár-hullámzásokat, a gabona piacok magatartását tartsa evidenciában. A választmány és közgyűlés elé terjesztendő munkaanyagot, felszerelve a kiegészítő okmányokkal gyűjtse össze s tartsa rendben s a kezelési szakba vágó ügyekről referáljon. Minden érdemleges ügyet pedig, a következő pontban tárgyalandó módon, felmerülésekor — avagy beérkezésekor — az előzetesen kijelölt szakreferenseknek véleményezésre kiadjon, s a kapott írásbeli válaszokat mellékelje az iratokhoz. Legyen a titkár mindenekelőtt a vezetésére bizott irodának főnöke, s legyen a vidéken lakó tagoknak természetes közvetítője a választmány nyal s közgyűléssel szemben.

Más teendő a titkár kötelessége azonban nem lehet, mert bármily nagy munkaereje, több feladatnak megfelelni képes nem lehet, különösen, ha a vidéki köteles kirándulások az irodai teendőkben folyvást megakasztják.

(Polyt. köv.)

Talapkovics Vazul †.

1844—1904.

Zúgnak, egyre zúgnak a harangok Sátoraljaúj helyben. Temetést temetés követ, közéletünk egymás után veszi el legmunkásabb, legtiszteltebb férfait. Alig hogy visszajöttünk a temetőből, már új lakót kísérünk oda. Felejthetetlen főmunkatársunkat Talapkovics Vazul kir. pénzügyigazgató és kir. tanácsos követte a halálba f. hó 4-én reggeli 5 órakor.

Hosszu és kinos szenvedés előzte meg halálát, melyből nem volt, nem lehetett felgyógyulás.

Fájdalommal és igaz részvéttel állunk meg ravatalánál, mert mindnyájan tudjuk és érezzük azt, hogy egy derék ember; pontos, lelkiismeretes, igazságos tisztviselő, becsületes, meleg szívű férfi és jó hazafi szállott vele a sírba.

Életrajzi adatai a következők: Született Ugocsamegyében, Vörösmarth községben 1844. november hó 28-án. Jog- és államtudományi tanfolyamot elvégezvén, bírói államvizsgát tett Budapesten 1867-ben. Később 1869. januárban letette az államtudományi állam vizsgát is. A budapesti kir. ítélőtábla előtt 1870. szeptember 12-én az ügyvédi vizsgát tette le és ügyvédi oklevelet nyert, 1868. nov. 26-ig a beregszászi kir. törvényszéknél, mint joggyakornok működött, utóbb mint ügyvédjelölt Munkácson Román Ferenc irodájában dolgozott. 1863. évi augusztus 28-án ideiglenes fogalmazó gyakornok lett a pénzügyminisztériumban. 1869-ben II. oszt. fogalmazó segédnek, 1871. évi jan. 29-én pedig II. oszt. pénzügyi fogalmazónak neveztetett ki a budai p. ú.

Dunky fivérek

cs. és kir. udvari fényképészek

mütermükben május hó 8-án (vasárnap) és május 9-én (hétfőn) d. e. 9-től—12-ig

és délután 1/2—1/4-ig fognak felvételeket eszközölni.

igazgatóságához, hol 1874-ben I. oszt. fogalmazónak kineveztetvén, 1875. évi aug. 3-ig szolgált, amidőn is Keeskemétre az illeték kiszabási hivatalhoz II. oszt. p. ü. titkári ranggal és címmel főnöknek nevezetett ki. — A pénzügyigazgatásnak 1889-ben történt újjászervezéséig működött itten, mikor is legfelsőbb elhatározás folytán július 13-án p. ü. tanácsossá és Nagybecskerekre p. ü. igazgatóvá nevezetett ki. Mint nagybecskereki p. ü. igazgató érte meg 1896. június 5-én kir. tanácsossá történt kinevezését. — 1897. évi június hó 25-én Sátoraljaújhelyre lett áthelyezve s itt működött haláláig; szigorú lelkiismeretességgel öröködvén az államnak reá bízott nagy fontosságú érdekei felett. Gyászjelentést a sátoraljaújhelyi pénzügyigazgatóság és a mellé rendelt számvevőség együtt, családja pedig külön becsátott ki. Temetése ma, május 5-én lesz.

HIREK.

— **Keresztjári napok.** A katolikus egyház a jövő hét elején; hétfőn, kedden és szerdán ünnepli a keresztjárá napokat. Mind a három napon körmenetek lesznek. A körmenetben résztvesznek a „Carolineum” leánynevelő intézet és a kath. gimnázium növendékei is.

— **Személyi hir.** Gróf Lónyay Elemér több napi tartózkodásra a bodrogolasi kastélyba haza érkezett. A gróf ez idő alatt egy parkját, valamint a szép kastélyt ujonnan rendeztet, hogy a nyár folyamán több havi tartózkodásra hazatérő nejét, Stefánia főhercegnőt méltóan fogadhassa.

— **Katonai előléptetések.** A virágfasztó üde május nem csak a természetet ékesíti új, ragyogó színpompával, hanem egy-egy arany vagy ezüst gallér, avagy egy-egy arany vagy ezüst csillag képében a daliás hadfiakat, a délceg katonatisztet a királyi kegy sugarával árasztja el. A „Rendeleti Közlöny” tegnapi száma hozza azoknak az örömhírt, akik most előléptek, ösmereink közül, akik nemrég városunkban tartózkodtak, *Czibur László* m. kir. honvéd-alezredes *ezredessé* és *Scholtz István* hadnagy főhadnaggyá lépett elő. Előléptett ezenkívül a zempléni megyei illetőségűek közül *Csiszár Gyula* eszénvári főhadnagy II. osztályú századosa.

— **Kinevezés.** Az igazságügy-miniszter *Szemere Dezső* sátoraljaújhelyi törvényszéki jegyzőt az abauj-zsádányi kir. járásbíróvá albíróvá nevezte ki.

— **Áthelyezés.** A m. kir. igazságügy-miniszter *Szabó Endre* sátoraljaújhelyi és *Krek Lipót* miskolci kir. törvényszéki irnokokat kölcsönösen áthelyezte.

— **Áthelyezések a honvédségnél.** A honvédelmi miniszter május 1-én kelt rendeletével négyesi *Szepessy Kálmán* századost és szentkirály-szabadjai *Karsa Kálmán* főhadnagyot a miskolci 10-ik honvéddalvezred helybeli zászlóaljától a nagyszébeni 23-ik, illetőleg a kolozsvári 21-ik honvéddalvezredhez áthelyezte.

— **A „Sátoraljaújhelyi Katolikus-kör” kebelében alakult dalárda hangversenye.** Nagyon szépen sikerült hangversenyt rendezett május hó 1-én a „Sátoraljaújhelyi katolikus-kör” kebelében alakult dalárda. Dicsőséges és nagyszámu közönség töltötte meg a színházat és hálás tapssal honorálta az egyes szereplők művészetét. Az ujonnan alakult dalárda nyitotta meg a hangversenyt a „Rákóczi Trombitája” című darabbal. A bemutatkozás szépen sikerült. Énekük élvezetes volt. A következő szám *Tarnay Alajos* zongora művész és zeneszerzőnek zongora játéka volt. Chaminade: „Melódie” és *Moszkovszky: „Valse”* című darabjait játszotta briliáns technikával és virtu-

zitással. *Tarnay* játéka nemesen egyszerű, minden cifra és hatáshajhászat nélküli s ez teszi igazán mesterrév. Már megjelenésekor hatalmas taps fogadta, amely a darab végén többször megismétlődött. *Tarnay* első száma után *Novák Gyula* „Az Orr” című monológot adta elő a tőle már megszokott ügyességgel. Ezután ismét különleges élvezetben részesítette a rendezőség a publikumot. Özv. *Vitéz Béláné, Ambrózy Margit, dr. Izsépy Tihamér* és *Várkonyi Sándor* játszották két zongorán 8 kézre *Erkel Ferenc* „Hunyady László” nyitányát precíz összjátékban. Ismét a dalárda következett azután *Besehnitt: „Oszszián-ját* hallottuk megkapó készült-séggel. Ugy ezen, mint a program utolsó számaként előadott „Dalegyveleg”-gel a dalárda nagy hanganyagáról tett tanubizonyosságot. A program 6 számát ismét *Tarnay* foglalta le. *Chopin „Preludes”* és „Valse” továbbá *Chován: „Hangulatképek”* című darabjait játszotta. A hangverseny utolsó előtti száma *Olechváry Ernő* gordonka, *dr. Izsépy Tihamér* zongora és *Berecz László* tilinkó játéka volt. *Olechváry* és *Izsépy* régi jó ismerőseink, játékaik dícséretre már nem szorulhat, mégis mintha ez alkalommal önmagukat akarták volna felülmúlni. *Berecz László* tilinkó játéka körül szintén csak a legjobbat mondhatjuk. A hangverseny jótékony célú volt, amennyiben a dalárda új harmóniumának költségeire fordítatik a tiszta jövedelem. A hangverseny befejeztével a nagyszámu fiatal-ság tüzes tánca perdült s *Lukács Károly* kitűnő muzsikája mellett késő reggelig vígan mulatott. m-i.

— **A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület közgyűlése** tegnap vette kezdetét Miskolcson báró *Vay Béla* főgondnok és *Kun Bertalan* püspök elnöklete alatt. Ez a közgyűlés fog dönteni a sárospataki akadémiai tanári karnak a tanári fizetés felemelése iránt beadott felterjesztése fölött is.

— **Nagy öröm.** Zemplén és a szomszéd vármegyék közönsége válassza külömbösz nékül nagy hálaérzettel *Fireczák Gyula Munkács* egyházmegyei püspök ur *Öméltőség*ának a lelkeszeihez küldött azon hazafias körrendeletét, amelyben elrendeli, hogy a magyarok vidékeken a szentmisék magyar nyelven végeztessenek. Az örömhír mindenütt nagy meglepetést szült annál is inkább, mert a magyar gör. katolikus ezentul saját anyanyelvükön dícsérhetik Istenüket.

— **Eljegyzések.** *Verő Albert*, az *Incze Lajos* és társa cég sátoraljaújhelyi pénztárnoka a napokban eljegyezte *Klein Ignác* korbésti földbir-tokos leányát *Adél* kisasszonyt.

— **A gálszécsi izr. nőegylet** f. hó 1-én tartotta a hitk. népiskola nagytermében évi tisztújító közgyűlést. Elnök *dr. Schvarecz Ignác* az ülést megnyitván, üdvözlő a szép számban megjelent tagokat és felkéri titkárt, hogy tegyen jelentést az egyesület tavalyi működéséről. *Dr. Schvarecz Ignác* titkár jelenti, hogy az egyesület múlt évi bevételé 428 koronát tesz ki. Jótékony célokra 390 kor. fordította. Az egyület tiszta vagyona, mely takarékpénztári betétekből áll: 620 kor. Végül constatálja, hogy az együleti tagok száma 70-re szaporodott fel. A titkári jelentést a közgyűlés egyhangulag tudomásul veszi. A tisztviselők választása következőképpen ejtetett meg: Elnök: *Dr. Schvarecz Ignác*, ki most közfelkiáltással 17 szer választott meg. Alelnök: *Wirtschafter Samu*né. Pénztárnok: *Klein Adolfné*. Választmányi tagok lettek: *Dr. Rudali Lipótné, Herskovits Majerné, Kleinman Lipótné, Ferderber Benjaminsz, Mandel Dezsőné, Grünfeld Izsóné, Grünvald Józsefné* és *Karfunkel Adolfné*. Póttagok: *Hauszmann Miksáné* és *Markovits Samu*né.

— **Meddő pályázat.** A tokaji bortermelők társasága, amint annak idején megirtuk, plakátpályázatot hir-

detett és díjjal száz üveg tokaji bort tüzött ki. Huszonnyole pályamű érkezett be, de azok közül egyik se volt méltó a borok királya díeső jó-ságának hirdetésére, így hát a tüzes, kívánatos pályadíjat egyiknek sem itélhették oda. Mint relatív legjobbat díeséretben részesítette a bizottság *Madarász Viktor, Czigány Dezső, Borszéki Frigyes* és *Mosonyi-Pfeiffer H.* művészek pályaműveit, kiket a társaság egy-egy kosár tokaji bor ajándékban részesít elismerésének jelül: Némelyek a pályázat meddő-ségének okát tévesen abban kereshet-nék, hogy a tokaji bor elvesztette erejét s a pályázat azért nem esábi-totta a jobb rajzolókat. Pedig hát úgy áll a dolog, hogy a valódi, hamisítatlan tokaji művészeink nem is ismerik, model nélkül pedig a legna-gyobb művész sem alkothat remek művet. Ha tehát, a tokaji bortermelők még egyszer hirdetének pályázatot, üdvös lenne előzőleg — mint a palae-kokat szétosztani.

— **Mulatság a Torzsáson.** A sátor-aljaújhelyi vadásztársulat folyó hó 7-én szombaton délután tartja ez idén első társas mulatságát a Torzsáson. Ezen a mulatságon nem csak az ujhelyi nimródok nagy része vesz részt, de sokan lesznek ott meghívott vendé-gek is. Akik ezen a kedélyesnek igér-kező férfi mulatságon részt venni akarnak, előjegyezhetik magokat *Bock Imrénél*, aki magára vállalta az ételek és italok kiszolgálását. Személyenként 3 korona a részvételi díj, mely össze-gért 2 pecsenye, 1 tészta és 1 titer bort fognak felszolgálni.

— **A tanfelügyelők munkájának egyszerűsítése.** A vallás- és közokta-tásügyi miniszter az állami kisdedő-vodák, elemi iskolák anyagi ügyei-nek rendezése körüli eljárás egysze-rűsítése tárgyában körrendeletet adott ki. E szerint a tanfelügyelőt felmen-tik attól, hogy az óvodai díjak és a tandíjak elengedéséről nyilatvartást vezessen és erről az év végén jelen-tést tegyen; valamint a tanfelügyelő ezután nem köteles az általa engedélyezett tankönyvekről kimutatást vezetni és arról az év végén jelentést tenni. Ellenben az egyetemi nyomdát felszólítja, hogy a küldött ingyen tankönyvekről küldjön részére jegy-zéket és ez alapon gyakorolhatja az ellenőrzést. A rendelet felhatalmazza a tanfelügyelőt arra, hogy az iskolai költségvetés feleslegéből 200 korona erejéig az intézet épületén szükséges javításokra, butorzat pótlására saját hatáskörében költséget engedélyez-hessen, az iparosokkal erre nézve az alkut jóváhagyhassa.

— **Táncanfolyam.** Révész Imre kassai táncanító, aki már harminc év óta működik városunkban is és ez idő alatt a közönség elismerését és közszeretét vívta ki: június ha-vában a vizsgák befejezése után újra városunkba jön s táncanfolyamot nyit a „Bock” kerthelyiségében. Ré-vész Imre pártolását annál is inkább ajánlhatjuk, mert ő a legújabb és legdivatosabb táncokat tanítja. Ez idei táncanfolyamában a boston keringő betanítását is be fogja betanítandó táncainak sorába vezetni.

— **A vasutasok pótléka.** *Hieronymi* kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy az 1903-iki költségvetés terhére előirányzott 1,600 000 korona a vasuti alkalmazottak között pótlék gyanánt kiosztassék. Minden tisztviselőre illet-ményeinek 3 százaléka fog jutni. Az államvasutak igazgatóságánál seré-nyen dolgoznak a felosztási tervezeten, úgy, hogy a pótlékok kiutalványo-zása előreláthatólag e hó 10-ig okvet-lenül foganatosítható lesz.

— **Nyilvános elszámolás.** (III-ik kimutatás.) A helybeli róm. kath. templom nagy harangjára. Adakoztak: *A 24-ik sz. gyűjtőívén:* A m. kir. államvasuti gyártelep alkalmazottjai 50 kor. 10 fill. — *A 79-ik sz. gyűjtőívén:* Szalánczy János 4 kor. — *Vinyeczi György* 3 kor. — *Kapu Gyuláné, Tarri, Ujhelyiné* 2—2 kor.

— *Duresák Andrásné, Balajthi Sándor, özv. Kruppa Józsefné, Nagy Lajos, Oravecz András, Tóth Fe-renené* 1—1 kor. és többen 10—50 fill. Összesen 21 kor. — *A 46-ik sz. gyűjtőívén:* *Várady Józsefné*, 4 kor. — *Idősb. Bajer József* 3 kor. — *Szánky Nándorné* 2 kor. — *özv. Dóby Nándorné, Evva Odónné, Freyler Kálmáné, N. N. özv. Rácz Kálmáné, Balogh Béla, Károlyi Pista, Hegedüs Győzőné, Major Ilona, N. N. Lupis Andrásné, Polacsek Gézáné, Veverka József* 1—1 kor. és többen 20—80 fill. Összesen 31 kor. 40 fill. — *A 49-ik sz. gyűjtőívén:* *Horváth Mariska, E. Koleszár Mihály, N. N. Priám András, Tarri Emilia, Zajka Vince* 2—2 kor. — *Bodnár János, Bögözyné, Bányai Ilona, Baeskovszky Bertalan, Danyicskó István, Csaloecsák János, Gálnóczy Istvánné, Homer Gyula, özv. Jakubcs Józsefné, Hancsák András, Huresák Mihály, Jan-kovszky Pál, Kasza Sándorné, özv. Kovácsné, Kottán Sándor, Krizs Osz-kár, Mester Istvánné, Markó Mihály, Móró Dánielné, Mráz Antal, Papp Bertalan, Pázmány Józsefné, Petruska János, Liptay Béláné, Róthné, Rozner Imréné, Tabodyné, Somogyi Jánosné, Tatárka Pál, Téli Jánosné, Zemlay János, Zemlay Jánosné, Vass János* 1—1 kor. és többen 20—80 fill. Összesen 54 kor. 80 fill. — *Az 50-ik sz. gyűjtőívén:* *Kováts Ilona* 1 kor. 20 fill. Összesen 1 kor. 20 fill. — *53-ik sz. gyűjtőívén:* *Balogh Gyula, idb. Horváth József, ifj. Ba-jusz Józsefné, Csizsár Gáborné, Kovaliczkyne, Kristóf Károly, Sárospataki Józsefné* 2—2 kor. — *Baran Jánosné, Borsos István, Dolenszky Teréz, Emy Józsefné, Jelenek Gyuláné, Benyovszky Imréné, Evva Mariska, Juhász Jenőné, Máthé Istvánné, Novák Bertalan, Karsa Kálmáné, N. N. Nagy Andrásné, Liszek Bó-láné, Pöschl Gyuláné, Vrabely-Jánosné, Ocskay Józsefné, Rakovszky, Péchy Nándorné, Wielandné, Schusztar, 1—1 kor. és többen 20—60 fill. Összesen 41 kor. 60 fill. — Rudabányáscai hívek Orbán János bíró utján 22 kor. — *Jelen III-ik kimutatásunk összege 222 kor. és 10 fill. I és II-ik kimu-tatásunk összege volt 1247 kor. 26 fill. — I. II. III-ik kimutatásunk főösszege 1469 kor. 36 fill. —* Minthogy a harang átötésével járó szükséges költségekhez még jelentékeny összeg hiányzik ezuton is tisztelettel kéri adakozásra a híveket a róm. kath. plébániai hivatal.*

— **Uj vasuti menetrend.** Folyó évi május hó 1-eje óta új vasuti men-trend lépett életbe a magyar állam-vasutak vonalain. A menetrend szer-int Sátoraljaújhelyben a vonatok indulásánál és érkezésénél nem állott elő lényegesebb változás.

— **A rendőrkapitányság tevékeny-sége április hóban.** A személy és vagyon biztonság általában kielégítő volt. Lopás büntette 4, lopás vétsége 14, egyéb büneset vagy vétség 14 esetben fordult, illetőleg ennyiszor foganatosított nyomozás. Mint a közbiztonságra veszélyes eltoloncoltatott és kiuttasított 31 egyén. Tüz-estet 1 izben volt, mely alkalommal *Dolozselek Albert, özv. Mendik Jánosné* és *Klein Salamon Rákóczi-utcai fakereskedők* telkein levő ház és mellék épületek lettek a tűz mar-talékává és a megnevezetteknek kívül *Gaszper János, Friedländer Gerzsonné, Horovich József, Schreiber Izrael, Polatsek Armin, Kovács Sámuel* és *Kótiits István* helybeli polgárok ká-rsultak. Amerikába kivándorolt 6, visszatért 2 egyén. Mint különösen figyelemre méltó eseményt a m. á. v. alkalmazottak egész országra szóló sztrájkját említi föl a jelentés minek kö-vetkeztén a vasuti forgalom városunk ban április hó 20-ika délutánjától 24-ike délutánjáig szünetelt.

— **Dunky fivérek** es. és kir. ud-vari fényképészek tisztelettel tudatják a n. é. közönséggel, hogy a nyár fo-lyamán minden hét vasárnap és hétfő

napján — s így már legközelebb május hó 8. és 9-én — fognak Juhász Jenő telkén lévő műtermőkben levételeket eszközölni.

— **Ritka szerencséje van: Gaedicke** ismert budapesti szerencsejűtődjének, mely rövid időn belül a 602.000 koronás jutalmat, háromszor a 400.000 koronás, háromszor a 100.000 koronás, a 70.000 koronás és négyszer a 60.000 koronás főnyereményt fizette ki. E cég óriási szerencséje már is köztudomásossá vált, tehát aki főnyereményhez akar jutni, az siessen a szerencsés **Gaedickénél** sorsjegyet rendelni.

SZINHÁZ.

máj. 5.

** A „Takarodó” (Bemutató előadás.) **Komjáthy** János színtársulatának első darabja a megnyitott új színi szezonban Beyerlein Ferenc nagy hírnévre vergődött darabja, a „Takarodó” volt, mely f. hó 31-én került színre a drámai személyzet bemutatkozó előadásánál. Erről a darabról annyit írtak és beszéltek, hogy egész kis legendakör támadt körülötte. Előadásának, irhatom: pályafutásának első napjaiban a legélesebb kritika fogadta; azon ismeretes, beneológát, de érdekek által korlátozott kritika, mely különösen katonai tárgyú dolgoknál közismeretűen megbízhatatlan Németországban. A hatás a „Takarodó” bemutatása után sem maradhatott s nem is maradt el. Azon tisztá, atomjában és egyetemlegesen katonai milió, melyben e darab játszik, a legélesebb és a legszenzációsabb keretekben mozgó bírálatot váltotta ki. Két hétig azzal foglalkozott a kritika, hogy a katonai felfogás korlátozottsága elleni tendenciát igyekezett beleolvasni a leggyeszterűbb helyeknél is a szövegbe. Abban a jelenetben, hol **gróf Lehdenburg kapitány** Paschke **örnaggyal** a hadbírósi tárgyalás folyamán a harmadik felvonás végénél erősen élezett jelenetet játszik, mintegy ráoktrojálva a hadbíróra a saját nézetét a Volkhardt őrmester védelmezésénél: a phalezi 10-ik vértés ezred és az elzászi 12-ik gyalog tüzérezred összehasonlítását vélték látni s ezt vonatkoztatták arra a német felfogásra, mily még a katonák között is külömbeséget tesz egyik ezred előnyére vagy hátrányára. Szóval: képtelen helyzeteket és vonatkozásokat magyarítottak a darab constructiójába, holott az hű képe akart lenni a valóságnak, s az erős drámai vonatkozásokkal telített darab nem akart kifejezni mást, mint amit a kifejlődő bonyodalom látni enged. Eme felfogás szentesítését megadta a darabnak ama tilalom, mely a katonai köröknek e darab megtekintését legilletékesebb helyről tiltotta meg. Mi a helyett, hogy a tendenciát akarnók beleolvasni a darab szövegsorai közé, magukból a sorokból olvasunk s ha ezt tesszük, véleményünk az lesz, hogy e darabban egy nagyon drámai, a természetességig hű cselekmény játszódik le beleöntve erősen hullámzó drámai díkeiökba. Azt fogjuk látni a legélesebb kritika szemüvegén is, hogy Beyerlein e műve figyelemreméltó alkotás, s ha a valóságnak bántóan igaz rajza is — elfogulatlan bírálat előtt nem veszíthet ez által értékéből. Ide iktatom a darab tartalmát is, melyből már megközelítőleg következtetni lehet a jelenetek érdekességére és drámaiságára. Jegyzem, hogy amit leírok, az a tartalom váza; az epizódikus részletek szintén sokat mondók még magukban is. Lauffen hadnagy szereti Volkhardt törzsmester leányát: Klárit. A leány többször meglátogatja Lauffent és mindig akkor, mikor a takarodót elfújja. A szerelmi viszony virágzása pontján jön haza a hannoveri lovaglós iskolából Helbig káplár, Klárika volt jegyese. Helbig észreveszi a leány hidegségét s granut táplál Lauffen iránt. Felkeresi Lauffent, kinél ép ott van

a leány. Helbig a beszélgetés során teljesen elveszti nyugodtságát s beakar törni a másik szobába s e közben az őt ebben megakadályozó Lauffen ellen erőszakot használ. Lauffen Helbiget — aki a leány ott léteéről már teljesen meggyőződött — elfogatja. A harmadik felvonás színe a hadbírósi terme. Lauffen és Helbig elhallgatják a dolog tulajdonképeni állását, de Volkhardt Klári magatartását. Volkhardt erre párbajozni akar Lauffennel, ki nem párbajozhat altiszttel. Majd le akarja löni Lauffent, de a reá fogott pisztolyt laudtan ereszti le, a benne megcsontosodott fegyveremzert nem engedi, hogy lelője — **hadnagyát**. Távozni akar leányával, de a leány Lauffennel akar maradni. Volkhardt erre lelővi leányát s aztán nyugodtan szól Lauffennek:

— Hadnagy ur, most ismét hivhatja az ügyeletes tisztet.

Ez volna a keret, de ez leghalványabb következtetést sem engedhet vonni a gyorsan perdülő drámai cselekmény egyes részleteire. A darab főszerepeiben három új tagot ismerünk meg. **Kondrát** Ilonát — Klárika, **Szénássy Györgyöt** — Lauffen és **Baróthi Antalt** — Queisz őrmester szerepében. **Kondrát** Ilona Klárika szerepét nagyon sok igyekezettel s legtöbb helyen hatással játszotta meg. Bemutatója azt a reményt kelti bennünk, hogy még nagyon sok sikerült alakításáról kellend beszámolnunk. A bíráló most se lenne teljesen kedvezőtlen, de a végleges kritika megírását akkorra tartjuk fenn, mikor alkalmunk leendő könnyebb genrű szerepben látni. **Szénássy György** igen használható tagjával mutatkozott be a társulatnak az előadás alkalmával. Mindabban, amit játszott: nagyon sok érzés és értelem volt. **Baróthi** pedig Queisz őrmester szerepében volt igen kiváló. **Bartha, Komjáthy, Radványi** szintén sikerült alakítású adtak. Közönség közepes számban.

** Tavasz, (— operett 3 felvonásban Divald és James után írták: **Lindau és Wilhelm**. Zenéjét szerzte: **Strauss József**. — Bemutató előadása május 4-én.) Az operett személyzet mai bemutatkozása zajos, sikeres és friss volt. Vidám, esapongó keringő muzsikával vonult be a „Tavasz” színpadunkra is. Négy új, premeur tehetség mutatkozott be az előadás keretében s a bemutatkozásuk teljes sikerrel járt.

Az operett beváltotta, amit a címe ígért, verőfény és vídamság áradt felénk a színpadról, hisz' a május poezise még akkor is nagyon kedves, ha a mese maga gyöngye és nagyon halvány is. A librettót két bécsi ur írta úgy, hogy épen elég alkalmas arra, hogy tele lehessen tüzdalni melódiákkal. A két librettistának az volt az egyedüli jó ötlete, hogy Strauss muzsikájából állították össze az operett zenéjét s a sok tavaszt ért melódiák mentették meg a „Tavaszt.”

Az operett operett csupa dallam. Hull, mint a rózsalevél és ellepi, eltakarja mindazt, ami silány a darabban. Rendkívül kedves számok az első felvonásban: a báróné indulója, a szerelmi duett; a második felvonás csak úgy ontja a zsongó-bongó keringőket, indulókat. A báróné e felvonásban egy bájos kuplét énekel, melynek refrénje: „Majd máskor! a viszontlátáskor.” Legnagyobb sikere azonban a második felvonás végénél volt, amely eredeti ritmusu fütty kórusba csap át.

Az operett meséje miként már említettük: gyenge. A válni akaró asszonyok, a kikapós férj, az egyre fiatalodó bácsi s veszekedő anyós régi szablonos alakok.

Az előadás maga a legjobb közül való volt. Az első felvonásban mutatkozott be a színtársulat új star-ja **Sárossy Paula**, egy groteszkül naiv falusi szobacica szerepben. Most került fel faluról, s úgy tipeg-topog mint egy medve. A darab folyamán

azonban annyira kiművelődik, hogy a harmadik felvonásban már kék-vokot táncol. **Sárossy Paula** mai első fellépte valóságos diadalnak nevezhető. Jött... játszott... győzött. Már belépése alkalmával taps fogadta, ami az ujhelyi kényes közönségtől nagy kitüntetés. Az első felvonásbeli jelenetei után zugott a taps s táncát meg kellett ismételnie. Megjelenése sikkes, minden mozdulata természetes. Játéka csupa tűz, temperamentum, telve kellemmel és bájjal. Elég nagy terjedelmű hangjával nagyon ügyesen bántik s ami kiváló jó tulajdonsága: minden egyes szavát megérthettük. Fel tünő ügyesen táncol s különösen a harmadik felvonásbeli kék-vokért, melyet **Cseőregh Jenővel** adott elő, kapott nagyon sok megérdemelt tapsot. Rövidesen pár szóval kifejezve, a kiváló primadonna minden szép és jó tulajdonságát feltaláljuk benne.

Dósy Nusi a báróné szerepében szintén előnyösen mutatkozott be. Szép hangja és játékbeli ügyessége nagyobb feladatokra is rátermett. Kellemes énekeért és ügyes táncáért sok tapsot kapott.

Halmi Kornélia, az új komika szintén sikkes alakítást produkált. Játéka természetes és tuzás nélküli.

A kikapós ügyvéd szerepében **Redványi Dezsőnek** az új baritonistának bemutatkozása is sikerrel járt. Megjelenése elegáns, éneke pedig igazán figyelmet érdemel. Hangja iskolozott, elég terjedelmes, és szépen eseng. Játékbeli ügyessége nagyobb szerepekben még jobban fog érvényesülni.

Az ügyvéd neje **Bárdos Irma**, továbbá a többi szereplők: **Palásthy, Cseőregh, Bartha, Nagy Gyula, Makray** stb. méltók voltak régi jó hírnevükhöz.

A kar megerősödött mi különösen a második felvonás végénél tüni ki előnyösen.

A zenekart, amely a cs. és kir. 34-ik gyalogezred zenészeiből áll: **Marthon** karmester nagy ügyességgel és tüzzel dirigálta. (m-i.)

** Szereposztások. Ma, csütörtökön a „Tavasz” kerül színre másodsor, bérletben, a tegnapi szereposztásban. Pénteken f. hó 6-án Gavault Pál és Charvay Róbertnek a „Vigszínház”-ban nagy sikert ért bohózata a „Csodagyermek” kerül színre. A főbb szerepeket Czobor (Georges), Baróty (Croche), Palásthy (Lescapier, Szénássy (Irén), Fái Flóra (Eliz), Kondrát Ilona (Berthe), Nagy Gyula (Lausquenet), Takács Mariska (Marguerite) — játszik. Szombaton Audran operettje a „Baba” kerül színre.

IPAR ÉS KERESKEDELEM.

A magyar ipar.*)

II.

(Folyt. és vége)

Magyarországon, sajna, nem így áll a dolog. Magyarországon a mai iparos sokkal szívesebben nevel fiaitól hivatalnokot, katonatisztet vagy lelkészt, „cifra nyomorúságra” neveli, nehogy, mint apja „közönséges iparos” legyen és csak azért, mert a magyar iparos saját hazájában nem részesül abban a tiszteletben és becsülésben, melyet teljes joggal kellene élveznie. Mindenütt lenézik, inyorálják és vele együtt inyorálják — kézziményeit is. A magyar iparos mentességére legyen mondva, hogy ez az állapot nem a saját hibája, inferioritásáért a felelősség részint az elavult, copfos tanone-rendszert, egyrészt pedig az ugynevezett magasabb köröket terhelik, kik nem részesítik a hazai iparost a kellő támogatásban és ezáltal elveszik tőle az iskolát, a praxist és a tőkéletesbedést.

És milyen lelkesedéssel is fogjon hozzá az asztalos vagy kárpitos valamely szép és izléses butornak az el-

*) Előző számunkból kizorult.

készítéséhez, midőn azt kell látnia hogy gazdag szomszédja, aki annyi hazafias beszédet tartott a hazai ipar, támogatásáról, **Bécsből hozatja butorait?** Talán a hazai iparos ösztönzésére, teremtő ösztönének sarkalására szolgál ez? Hiszen csak azt látja ebből, hogy milyen kevésre becsülik munkáját, tehetségét és izlését és ez elveszi minden kedvét, hogy szakmájában kiképezze magát, hogy haladjon és ahelyett, hogy gyaróssá lenne, visszasüllyed s csak a külföldi holmi foltozója lesz belőle.

Tiszteljük, becsüljük és pártoljuk a hazai ipart, ez a magyar nemzet feladata. Egyívásúvá, egyenjogúvá kell tenni az iparost az ország többi polgáiraival s aszerint kell vele bánni. Tisztelni kell őt s akkor tiszteletet is fog szerezni a munkájának. Főlemelni kell s munkássága magától fog emelkedni s a következő nemzedéknek már nem lesznek előítéletei az iparossal szemben, hanem amerikai módra az ipar terén fogja üdvét keresni és megtalálni s az ipar nem lesz többé lealacsonyító foglalkozás.

Amerikában ime, sohasem utasítják vissza az iparos kérges kezét, hiszen a közérdekében dolgozik az; nem kerül ki az utcán a kékbünyös embert, mert ő a mi reményességünk, a mi jövőnk és nemzetünk hatalmas támasza. Mi tudjuk, hogy ez az erős kar, mely rezgésbe hozza az acél-ülőt, szükség esetén megfogja védeni a hazai rögöt.

Rombolják le azt a válaszfalat, mely a hivatalnokot, a kereskedőt s az iparost elválasztja egymástól, szüntessék meg az önalkotta, nevetséges arisztokráciát, melynek csak a pénztárca az őse s amely abban gátolja a jobban öltözött parvenüt, hogy a tisztas, becsületes és szorgalmas iparosnak kezét nyújtson.

Több amerikai demokráciát és igazi egyenlőséget, kevesebb büszkeséget, önzést és fellengzést és meglátjuk, hogy halhatatlan Széchenyink jóvondolása be fog teljesedni:

„Magyarország nem volt, hanem lesz.”

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETE.

W. J. Butka. Köszönjük. Besoroztuk. S. L. R. A. Halmaj. Legközelebb hozni fogjuk.

K. D. Beh régen nem volt már szerencsénk.

Sz. Á. Bpest. A fordítást átsimítva hozni fogjuk.

H. A. B. Nem közölhető.

Kiadótulajdonos: **Éblert Gyula.**

HIRDETÉSEK.

Iskolaépítés.

Zemplénavármegye szerencsi járásában fekvő Girines községben újonnan építendő két tantemű iskola, kántortanítói lak átalakítással, 10.000 kor. előirányzati költséggel, kész terv szerint. A terv és költségvetés Girinesen a plébánián megtekinthető. Zárt ajánlatok beküldési határideje május 10. Pályázók kötelezettek a fent kiírt összegnek tíz százalékát bánatpénzül letenni. Az iskolaszék fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok között szabadon válassz.

Hankó Gyula,
piebános, iskolaszéki elnök

Kiadó lakás.

Nagyujtca 139. sz. alatt kiadó 2 szoba, konyha, kamara, pincze-kamarából álló lakás augusztus 1-től. (Esetleg július 1-től.)

Spiry Elek,

lasztóci gőr. kat. lelkész.

